§ 73
Esitys Helsingin ekologisesti kestävän rakentamisen ohjelma 2012-2018, osa B, infrarakentaminen

HEL 2011-000466 T 10 00 00

Päätös

Johtokunta päättää antaa seuraavan lausunnon:

Helsingin Satama- liikelaitoksen johtokunnan mielestä Helsingin ekologisesti kestävän rakentamisen ohjelmassa vuosille 2012 -2018, osa B, infrarakentaminen, on kiinnitetty huomiota asioihin, jotka on nostettu esiin sekä EU:n että Suomen ja pääkaupunkiseudun ympäristöstrategioissa. Helsingin Satama on jo nykyisessä ympäristöjärjestelmässään ja ympäristöohjelmassaan ottanut huomioon useita tavoitteita, joita Helsingin ekologisen kestävän rakentamisen ohjelmassa on asetettu tavoitteeksi vuosille 2012 -2018. Muutkin esille tulleet asiat ja kehittämishankkeet voidaan huomioida, mikäli ne edistyvät vastuutahojen toimesta.

Helsingin ekologisesti kestävän rakentamisen ohjelmassa 2012 -2018, osa B, infrarakentaminen, toimenpide 6.3.6 on sellainen, jossa HelSa yksin on vastuutahona. Toimenpide kuuluu:

"Sovelletaan Vuosaaren satamahankkeen tuloksia satamien suunnittelussa ja kehitetään ratkaisuja materiaali- ja energiatehokkuuden, pilaantuneiden maiden, jätevesien hallinnan ja ympäristövaikutusten arvioimisen ja seurannan osalta.

Sovelletaan Vuosaaresta saatuja kokemuksia. Hyödynnetään käytössä olevia arviointimenetelmiä ja tehdään kansainvälisiä vertailuja."

Ohjelmassa on lisäksi useita hankkeita, joiden vastuutahoiksi on lueteltu useita virastoja, laitoksia ja kaupungin ulkopuolisia tahoja. Jotta ohjelma edistyisi toivotulla tavalla, tulisi päävastuutaho määritellä. Myös työnjako vastuu- ja yhteistyötahojen välillä tulisi selventää.

tekninen johtaja
Aarno Ahti

Lisätiedot

Aarno Ahti, tekninen johtaja, puhelin: 310 33550
aarno.ahti(a)hel.fi

Päätösehdotus

Johtokunta päättää antaa seuraavan lausunnon:

Helsingin Satama- liikelaitoksen johtokunnan mielestä Helsingin ekologisesti kestävän rakentamisen ohjelmassa vuosille 2012 -2018, osa B, infrarakentaminen, on kiinnitetty huomiota asioihin, jotka on nostettu esiin sekä EU:n että Suomen ja pääkaupunkiseudun ympäristöstrategioissa. Helsingin Satama on jo nykyisessä ympäristöjärjestelmässään ja ympäristöohjelmassaan ottanut huomioon useita tavoitteita, joita Helsingin ekologisen kestävän rakentamisen ohjelmassa on asetettu tavoitteeksi vuosille 2012 -2018. Muutkin esille tulleet asiat ja kehittämishankkeet voidaan huomioida, mikäli ne edistyvät vastuutahojen toimesta.

Helsingin ekologisesti kestävän rakentamisen ohjelmassa 2012 -2018, osa B, infrarakentaminen, toimenpide 6.3.6 on sellainen, jossa HelSa yksin on vastuutahona. Toimenpide kuuluu:

"Sovelletaan Vuosaaren satamahankkeen tuloksia satamien suunnittelussa ja kehitetään ratkaisuja materiaali- ja energiatehokkuuden, pilaantuneiden maiden, jätevesien hallinnan ja ympäristövaikutusten arvioimisen ja seurannan osalta.

Sovelletaan Vuosaaresta saatuja kokemuksia. Hyödynnetään käytössä olevia arviointimenetelmiä ja tehdään kansainvälisiä vertailuja."

Ohjelmassa on lisäksi useita hankkeita, joiden vastuutahoiksi on lueteltu useita virastoja, laitoksia ja kaupungin ulkopuolisia tahoja. Jotta ohjelma edistyisi toivotulla tavalla, tulisi päävastuutaho määritellä. Myös työnjako vastuu- ja yhteistyötahojen välillä tulisi selventää.

Esittelijä

Hallintokeskus on pyytänyt Helsingin Satama-liikelaitoksen johtokunnalta lausuntoa ehdotuksesta koskien Helsingin ekologisesti kestävän rakentamisen ohjelman osaa B, joka käsittelee infrarakentamista. Ohjelma on jatkoa kaupunginhallituksen v. 2009 hyväksymälle kaupungin toimitilojen ekologisen rakentamisen ohjelmalle

Lisätiedot

Aarno Ahti, tekninen johtaja, puhelin: 310 33550
aarno.ahti(a)hel.fi

Päätöshistoria

Kaupunkisuunnittelulautakunta 04.10.2011 § 321

HEL 2011-000466 T 10 00 00

Päätös

Kaupunkisuunnittelulautakunta päätti antaa kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Lausunto

Helsingin kaupungin toiminnassa on ekologisesti kestävää kehitystä edistetty jo pitkän aikaa ja monella eri tavalla. Strategiat ilmastomuutokseen sopeutumisesta ja hillinnästä lienevät merkittävimpiä strategioita, joilla haitallisiin seurausvaikutuksiin ollaan varautumassa.

Helsingin ekologisesti kestävän rakentamisen ohjelman osa B, infrarakentaminen, on laadittu rakennusviraston vetovastuulla. Ohjelma käsittelee infrarakentamista sen elinkaaren koko keston ajalta. Valmisteluun on osallistunut useita virastoja kaupunkisuunnitteluvirasto mukaan lukien.

Raportissa esitetty toimenpideohjelma on jaettu kuuteen elinkaaren päävaiheeseen, jotka ovat kaavoitus ja esisuunnittelu, suunnittelu, rakentaminen, vastaanotto, takuuaika ja ylläpito. Eri elinkaarivaiheille on esitetty useita tavoitteita ja niille omat toimenpideohjelmat tavoitteiden saavuttamiseksi. Näin jokaiselle virastolle on määritelty omat toimenpiteet. Toimenpideohjelma on pyrkinyt olemaan konkreettinen työkalu ja kuvaamaan eri toimijatahojen rooleja ja vastuuta hyvinkin seikkaperäisesti.

Kaupunkisuunnittelun osalta esitetyt toimenpiteet sekä kaavoittajan tehtävät ja vastuut on kuitenkin rajattu virheellisesti kaupunkisuunnitteluviraston työtehtävien vastuun osalta toimenkuvaan verrattuna. Osittain kuvaukset ovat jääneet vaillinaisiksi. Termistö ei vastaa maankäytön suunnittelun termejä, jolloin rajapinnat ja esitetty vastuu kaupungin eri toimijoiden kesken jää epäselväksi. Mm. maanalainen yleiskaava, johon raportin sivulla 57 viitataan on jo vahvistettu valtuustossa 2010 ja tullut voimaan kesäkuussa 2011.

Kaavoitusta säätelee maankäyttö- ja rakennuslaki, jonka mukaan suunnitelmien tulee perustua riittäviin selvityksiin ja suunnitelmien ja kaavojen toteuttamisen vaikutukset tulee tutkia kaavan tarkkuuden ja ohjaustarkoituksen edellyttämällä tavalla. Ilmastovaikutukset on erikseen mainittu tutkittavaksi vaikutuksiksi. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet kiinnittävät osaltaan erityisesti huomiota myrskyihin, rankkasateisiin ja tulviin.

Normaalissa kaavatyössä tämä tarkoittaa suunnitelmien ja selvitysten tekoa mm. alueen korkotasosta, pinta- ja pohjavesistä, rakentamistavoista, pohjarakenteista, kuivatuksesta, kunnallistekniikasta, massatasapainosta, saastuneista maista ja maanalaisesta rakentamisesta.

Ekologisesti kestävän infrarakentamisen ohjelma sivuaa joitakin näistä maankäytön suunnittelun yhteydessä laadittavista suunnitelmista ja selvityksistä. Maankäytön suunnittelussa nämä tehtäväkokonaisuudet ovat useimmiten sekä alueellisesti että sisällöltään laajoja ja monitahoisia ja edellyttävät erilaisten tavoitteiden yhteensovittamista. Ohjelman näkökulma on huomattavasti kapeampi painottuen suppea-alaisten tavoitteiden ja toimenpiteiden edistämiseen. Toisaalta ohjelmassa on käsitelty tonteilla tapahtuvaa rakennustoimintaa ja sen ohjeistusta mm. rakentamistapaohjemaininnoilla.

Ohjelmassa mainitaan hulevesiin, merivesitulviin sekä massojen hallinnan koordinointiin tähtääviä toimenpiteitä. Helsingillä on kuitenkin olemassa omat tulva- ja hulevesistrategiansa, joiden toimeenpano on käynnissä. Massojen koordinointiin on myös olemassa oma ryhmänsä.

Yleisiä alueita suunniteltaessa kaupunkisuunnitteluviraston ja rakennusviraston välillä vallitsee hyvin toimiva käytäntö. Maankäytön suunnittelun aikana rakennusviraston edustaja osallistuu suunnittelukokouksiin, ja vastaavasti toteutusvaiheessa kaupunkisuunnitteluviraston edustaja osallistuu rakennusviraston kokouksiin.

Rakennusviraston eri sektoreiden välinen yhteistyö ja sisäinen tiedonkulku on oleellista ekologisesti kestävän rakentamisen edistämiselle. Useat luetellut toimenpiteet nimenomaan koskevat rakennusviraston ja Staran toimialaa.

Laajuudessaan ohjelma on haasteellinen, mutta osin hajanainen toimenpiteiden suuren määrän takia. Ekologisten vaatimusten sisällyttäminen kaikkiin palvelu-, materiaali-, ja kalustohankintoihin on vaativa tehtävä toteuttaa. Toisaalta pilottihankkeiden selvä määrän lisäys ei ole kannatettavaa. Runsas pilottihankkeiden määrä syö resurssit todellisilta hankkeilta ja niihin tehtävältä työltä. Toisaalta jo toteutetuista ekologisen rakentamisen mallialueilta tulee siirtää tietoa muihin projekteihin niin paljon kuin mahdollista.

Mikäli ohjelman toteutuksessa keskityttäisiin vain olennaisiin ja vaikutuksiltaan merkittäviin hankkeisiin, voisi ohjelman hyvä tarkoitus toteutua aina toimenpideasteelle. Infrarakentaminen on merkittävää Helsingin kaupungissa ja jopa koko maan mittakaavassa. Kaupunkisuunnitteluvirasto on tunnistanut ilmastovaikutusten ja ekologisen rakentamisen kaupunkisuunnittelun tarpeen. Helsingissä tehtävä kaupunkisuunnittelu kokonaisuudessaan on muuntumassa yhä paremmin ekologisia tavoitteita vastaavaksi. Oikea töiden ohjelmointi, yhtenäinen ohjeistus ja eri tahojen välisen tiedonkulun lisääminen edistävät koko alaa ja ekologisesti kestävää rakentamista. Edellä mainituilla yleistoimenpiteillä voitaisiin edistää merkittävästi ohjelmassa

mainittujen tavoitteiden toteutumista jo nykyisin käytettävissä olevilla voimavaroilla.

Esittelijä

yleiskaavapäällikkö
Rikhard Manninen

Lisätiedot

Eija Kivilaakso, toimistopäällikkö, puhelin: 310 37247
eija.kivilaakso(a)hel.fi

Teknisen palvelun lautakunta 08.09.2011 § 168

HEL 2011-000466 T 10 00 00

Päätös

Teknisen palvelun lautakunta päätti antaa esittelijän ehdotuksen mukaisen lausunnon.

Esittelijä

toimitusjohtaja
Timo Martiskainen

Lisätiedot

Antero Taipale, yksikönjohtaja, puhelin: 310 39810
antero.taipale(a)hel.fi

Ympäristölautakunta 23.08.2011 § 264

HEL 2011-000466 T 10 00 00

Päätös

Ympäristölautakunta päätti antaa seuraavan lausunnon.

Helsingin ekologisesti kestävän rakentamisen ohjelman osa B, eli infrarakentamisen osa, on laadittu perusteellisesti ja se kattaa infrarakentamisen elinkaaren eri osien kattavan tarkastelun. Sen valmistelussa on ollut mukana useita virastoja, joille on myös määritelty toimenpiteitä ohjelman toteuttamisessa.

Ohjelmaluonnos jatkaa ekologisesti kestävän toimitilarakentamisen ohjelman linjoilla. Sen linjaukset ovat valmisteilla olevan kaupungin ympäristöpolitiikan luonnoksen linjausten mukaisia ja konkretisoivat niitä infrarakentamisen osalta. Ohjelman voi myös nähdä osana kuuden suuren kaupungin kaupunginjohtajien ilmastoverkoston aloitteen "Energiaviisaan rakentamisen tiekartta" toteuttamista.

Ohjelmaluonnos sisältää yhteensä 18 tavoitetta, joista jokaisen alla on listattu lukuisia toimenpiteitä. Tavoitteiden ja toimenpiteiden runsas määrä tekee ohjelmasta raskaslukuisen ja vaikeasti lähestyttävän. Sen tavoitteista tulisikin nostaa esiin ohjelman kärkihankkeet ja -tavoitteet, jotka ovat ohjelmakokonaisuuden kannalta keskeisimmät ja vaikuttavimmat. Esimerkiksi Helsingin kaupungin ilmansuojelun toimintaohjelman 2008-2016 toimenpiteiden täytäntöönpanoa tehostettiin valitsemalla kymmenen strategisesti tärkeintä kärkihanketta.

Ohjelmassa esitetyt tavoitteet ovat luonteeltaan varsin yleistasoisia ja osittain turhan epämääräisiä. Ohjelmaa terävöittäisi, jos edes joitakin tavoitteita asetettaisiin määrällisiksi tavoitteiksi. Esimerkiksi tavoitteena voisi olla tietty määrä infrahankkeita, joissa tehtäisi elinkaari- ja/tai hiilijalanjäljen arvio. Myös kaupungin infrarakentamisen hiilijalanjäljen pienentämiselle voitaisi asettaa määrällinen tavoite, joka perustuisi kaupungin ilmastotavoitteisiin ja esiselvitykseen HKR:n vaikutuksista ilmastonmuutokseen.

Ohjelman taloudellisia vaikutuksia on arvioitu kolmeen luokkaan sen mukaisesti, kuinka suuri resurssitarve kullakin toimenpiteellä on arvioitu olevan. Tämän lisäksi olisi tarpeen arvioida ohjelman toteuttamisen taloudellisia hyötyjä. Esimerkiksi maamassojen välivarastoinnin ja loppusijoituksen paremmalla ohjauksella on arvioitu olevan kaupungille jopa miljoonien eurojen säästöpotentiaali. Myös energiatehokkaan kaluston hankinnalla ja käytöllä voidaan saada aikaan merkittäviä säästöjä vähentyneinä polttoainekustannuksina. Mikäli ohjelmaan valitaan kärkihankkeita, ennen kaikkea niiden taloudellisia vaikutuksia tuliisi arvioida.

Ekologisten vaatimusten sisällyttäminen kaikkiin materiaali-, kalusto- ja palveluhankintoihin on kunnianhimoinen ja kannatettava tavoite. Se on myös linjassa kaupunginhallituksen hyväksymän hankintastrategian kanssa. Sen toteuttamisessa olisi luonnoksessa mainittujen tahojen (HKR, Stara, HKL) lisäksi hyödyllistä tehdä yhteistyötä ja tietojen vaihtoa myös hankintakeskuksen ja ympäristökeskuksen kanssa.

Ohjelmaluonnoksessa on kohtia, jotka korostavat ympäristöasioiden yhteyttä rakentajan ja rakennuttajan laadunhallintaan. Esimerkiksi kohdat 7.3 (Lisätään rakentamisessa ja vastaanotossa suoritettavaa toimintavaatimusten ja laadun seurantaa) sekä 8.5 (Lisätään takuuaikana suoritettavaa toimintavaatimusten ja laadun seurantaa) ovat tällaisia, ja ne voisi tässä ohjelmassa esittää tiiviimmin kytkemällä näiden asioiden edistäminen nimenomaan rakentajien ja rakennuttajien toiminta- ja laatujärjestelmien soveltamiseen myös ympäristöasioissa. Lisäksi rakentajien ja rakennuttajien ympäristöjohtamisen edistäminen tulisi näkyä ohjelmassa selkeämmin.

Ohjelman rakennetta selkeyttäisi, jos osa A (Ohjelman taustat) muutettaisiin lyhyeksi johdannoksi ja kansallisten ja kaupungin linjausten tarkempi esittely siirrettäisi liitemateriaaliksi.

Ekologisesti kestävän infrarakentamisen ohjelman luonnos on perusteellisesti laadittu ja sisältää oikeansuuntaisia toimenpiteitä. Ympäristölautakunnan mielestä ohjelman toimeenpanoa kuitenkin helpottaisi, jos nimettäisiin ohjelman kärkihankkeet ja -tavoitteet tai muulla tavoin priorisoitaisiin sen sisältöä.

Määrällisten tavoitteiden asettaminen lisäisi ohjelman konkreettisuutta ja seurannan havainnollisuutta. Toimenpiteiden taloudellisten vaikutusten arvioinnissa olisi tarpeen arvioida myös taloudellisia hyötyjä, ei pelkkiä kustannuksia. Ohjelman toteuttamisessa keskeistä on myös sen integroiminen infrarakentamisen toimijoiden olemassa olevaan ohjaukseen ja johtamiseen. Ympäristö- ja laatujärjestelmien hyödyntäminen on tässä työssä keskeistä.

Esittelijä

ympäristötutkimuspäällikkö
Päivi Kippo-Edlund

Lisätiedot

Markus Lukin, johtava ympäristösuunnittelija, puhelin: +358 9 310 31606
markus.lukin(a)hel.fi